

будувати індивідуальні траєкторії у освітніх областях.

Отже, тільки інтеграція технологій навчання з ІКТ уможливує формування професійно зорієнтованого фахівця, який має можливість використовувати набуті евристичні уміння в ході розв'язання ЕПОЗ, а в майбутньому в своїй професійній діяльності.

Список джерел:

1. Машбиц, Е.И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения / Е.И. Машбиц. – М.: Знание, 1988. – 191 с.
2. Роберт, И. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы; перспективы использования. – М.: Школа-Пресс, 1994. – 205 с.
3. Скафа, Е.И. Эвристическое обучение математике: теория, методика, технология. Монография/ Е.И. Скафа. – Донецк: Изд-во ДонНУ, 2004. – 439 с.
4. Хуторской, А.В. Электронный учебник: педагогические основы создания // Вестник Хакасского государственного университета им. Н.Ф. Катанова. Серия 2: Педагогика. Психология. Выпуск 3/ – Абакан: Издательство Хакасского государственного университета им. Н.Ф. Катанова, 2005. – С.46-50.

ГАСВИЙ І.О.,

начальник відділу довузівської підготовки та підвищення кваліфікації ННППІ УІПА, старший викладач кафедри ОПІП ННППІ УІПА

ШЕПЕЛЬ О.А.,

учитель фізики Артемівської ЗОШ № 12

УДК 371.214.41.93

РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ В УМОВАХ РОЗВИТКУ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ СТАРШОЇ ШКОЛИ (НА ПРИКЛАДІ УРОКІВ ФІЗИКИ)

Аналізується досвід можливості впровадження системи рейтингового оцінювання в загальноосвітній школі на III ступені, симуляція дослідницької діяльності учня, розширення змісту навчання й виховання, зміна підходів до оцінювання навчальної діяльності, формування компетентності учнів на рівні аналізу власної діяльності, можливість викладача здійснювати повний контроль за ходом навчального процесу.

Ключові слова: рейтингова система оцінювання, компетентність, системний контроль, оцінювання знань, об'єктивність оцінювання.

Анализируется опыт возможности внедрения системы рейтингового оценивания в общеобразовательной школе на III ступени, симуляция исследовательской деятельности ученика, расширение содержания обучения и воспитания, изменение подходов к оцениванию учебной деятельности, формирование компетентности учащихся на уровне анализа собственной деятельности, возможность преподавателя осуществлять полный контроль за ходом учебного процесса.

Ключевые слова: рейтинговая система оценивания, компетентность, системный контроль, оценивание знаний, объективность оценивания.

Here is analyzed the experience of a possibility of introducing of rating system of assessment in a comprehensive school at level III, simulation of pupil's research activity, expansion of the content of education and upbringing, changing of approaches to assessment of educational activities, formation of pupils' competence at the level of analysis of proper activity, an opportunity for a teacher to realize complete control of educational process.

Key words: rating system of assessment, competence, systematic control, knowledge assessment of knowledge, objectivity of assessment.

Постановка проблеми. Економістами підраховано, що кожна вкладена грошова одиниця в розвиток техніки дає прибуток у 3-4 одиниці, а кожна одиниця, вкладена в освіту та науку – 8-10 одиниць. З історії відомо, що жодна країна світу не могла побудувати ефективної та економічної системи господарювання без достатніх і постійних асигнувань на освіту та науку. Багаті країни стали багатими тільки тому, що своєчасно вклали потужні інвестиції в освіту.

Реформування загальної середньої освіти, згідно з Законом України «Про загальну освіту», передбачає реалізацію принципів гуманізації освіти, її демократизації, методологічну переорієнтацію процесу навчання на розвиток особистості учня, формування його основних компетентностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ядром, смисловим центром, «концептом» інновації є нова ідея. Її джерело – дослідницька діяльність учителя. Ідеї, що уворюють педагогічну інновацію,

багатопланові, вони поширюються на зміст навчання й виховання та технології навчання й виховання.

Згідно з цим змінюються й підходи до оцінювання навчальних досягнень учнів. Оцінювання повинне базуватися на позитивному принципі, який передбачає облік рівня досягнень учня, а не міру його невдач.

Визначення рівня навчальних досягнень учнів є особливо важливим з точки зору того, що навчальна діяльність зрештою повинна не лише дати дитині суму знань, умінь і навичок, а сформувати її компетентність як загальну здатність, яка базується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, отриманих завдяки навчанню.

Навчання фізиці, зрештою, повинне сформувати достатній рівень компетентності. Тому складовими навчальних досягнень учнів із курсу фізики є не лише оволодіння учбовою інформацією і її відтворенням, а й уміння та навички знаходити необхідну інформацію, аналізувати її і застосовувати у стандартних і нестандартних ситуаціях у межах вимог учбової програми до результатів навчання.

Формулювання цілей статті. Одним з елементів вирішення проблеми підвищення ефективності вивчення фізики у школі є пошук нових форм оцінювання знань і умінь учнів.

Для того, щоб недоліки традиційного контролю менш впливали на якість оцінки учня, необхідно ввести у практичну діяльність учителя рейтингову систему оцінювання знань і умінь учнів.

Виклад основного матеріалу. Рейтингова система оцінювання знань і умінь учнів має менше недоліків і задовольняє ряд вимог:

- Забезпечує систематичний і всеосяжний контроль усіх учнів.
- Забезпечує системність накопичення знань учнів.
- Охоплює всі найважливіші дії кожного учня.
- Забезпечує гласність результатів.
- Не вигідно давати списувати сусідові, оскільки чим кращим буде його результат, тим нижчим – твій рейтинг.
- Стимулює самоосвіту учнів і учителя.
- Дозволяє використати багаторівневу систему контролю.
- Створює умови для забезпечення самоконтролю, самокорекції, самооцінки.

Першим етапом роботи системи є складання календарного планування з урахуванням набору необхідного числа балів, які розбиваються за окремими темами, а також встановлення коефіцієнта складності теми.

Так, 11 класу необхідно впродовж навчального року набрати 1028 балів (перший семестр – 360 балів, другий семестр – 668 балів), які розбиті за темами таким чином:

- Тема 1. Механічні коливання і хвилі – 70 балів – $KT1 = 4,1$
- Тема 2. Електромагнітні коливання – 80 балів – $KT2 = 5,5$
- Тема 3. Фізичні основи електротехніки – 44 бали – $KT3 = 3,2$
- Тема 4. Електромагнітні хвилі – 166 балів – $KT4 = 9,3$
- Тема 5. Елементи теорії відносності – 12 балів – $KT5 = 0,9$
- Тема 6. Квантова фізика – 212 бали – $KT6 = 11,5$
- Узагальнювальне заняття – 24 бали – $KT_{оз} = 1,2$
- Лабораторний практикум – 192 бали – $KT_{лп} = 9,9$
- Узагальнювальне повторення – 228 балів – $KT_{оп} = 13$

Усі завдання, що включають:

- тематичне оцінювання – 12 балів;
- контрольну роботу – 12 балів;
- самостійну роботу – 12 балів;
- лабораторну роботу – 10 балів;
- практичну роботу – 10 балів;
- експериментальне завдання – 12 балів;
- творчу роботу – 12 балів;
- експрес-контроль – 4 бали;
- узагальнювальні блок-таблиці – 6 балів,

що визначають сумарну оцінку (рейтинг), діляться на окремі теми, за кожен з яких виставляється окремий бал.

Перед початком уроку вчителем повідомляється максимальне число балів, яке учні можуть набрати впродовж уроку, та коефіцієнт складності уроку. Крім того, повідомляється вид контролю на цьому уроці, метод перевірки.

Підсумковий рейтинг за тему, семестр, рік виводиться за підрахунком загального числа балів з подальшим переводом у рівень компетентності за виробленою схемою з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України № 344 від 31.10.1996г.) за системою оцінювання завдань для екзамена з математики на атестат про середню освіту:

1	2	3 – 10-29%
4	5	6 – 30-59%
7	8	9 – 60-89%
10	11	12 – 90-100%

Тема 6.2. Фізика атома (10часов)

№ уроку	Дата проведення	Число балів за урок	Вид контролю знань учнів	Зміст уроку	Домашнє завдання
91.		4	Експрес-контроль	Класичні уявлення про будову атома. Відкриття електрона	Учити §72 Повт. § 53-71
92.				Дослідження Резерфорда. Ядерна модель атома.	Учити § 72 Повт. § 53-71
93.				Квантові постулати Бора	Учити § 73 Повт. § 72
94.				Модель атома водню за Бором. Випромінювання й поглинання світла атомом. Досвід Франка і Герца	Учити § 74, р.№ 1140-1148 Повт. § 73
95.		12	Самостійна робота 11.14 «Квантові постулати Бора»	Розв'язання завдань за темою «Квантові постулати Бора»	Повт. § 73,74
96.		12	Самостійна робота 11.15 «Явище люмінесценції. Квантові генератори»	Рішення завдань по темі "Явище люмінесценції. Квантові генератори"	Повт. § 73,74
97.		12	Самостійна робота 11.16 «Спектральний аналіз»	Безперервний і лінійчастий спектри. Спектри поглинання і випромінювання. Спектральний аналіз і його використання	Учити § 61,62 р.№ 1149-1156 (диф) повт. § 72-74
98.		6	Узагальнювальна блок-таблиця	Поняття про квантову механіку. Поняття про нелінійну оптику	Повт. § 61,62
99.		12	Творча робота	Лазери. Їх використання в техніці	Повт. § 61,62
100.		10	Лабораторна робота № 13	Лабораторна робота № 13. Спостереження лінійчастого спектру водню	Повт. § 61,62

Загальне число балів – 68.

1 2 3 – 10-29% – 7-20 балів

4 5 6 – 30-59% – 21-40 балів

7 8 9 – 60-89% – 41-60 балів

9 11 12 – 90-100% – 61-68 балів

КТ_{6.2} = 3,2

Дехто вважає, що якщо в рейтинг-контролі братимуться до уваги всі отримані бали, може виникнути абсурдна ситуація, коли значення 10-12 балів за підсумкову роботу або тематичне оцінювання буде прирівняно до 10-12 балів за завдання самостійної роботи, тестових завдань, завдань експрес-контролю тощо. Інакше кажучи, рейтинг не демонструватиме істинного рівня знань і умінь учнів.

Проте, для того щоб у рейтинг-контролі могли враховуватися всі зароблені бали на різних рівнях, необхідно, щоб увесь матеріал для рейтинг-контролю був підібраний диференційовано з урахуванням ідеї концепції рівневої диференціації.

У науково-методичній літературі бачимо неоднозначні висловлювання з питання формування компетентностей. Дослідники підкреслюють, що Комісія з питань культурної співпраці при Раді Європи визначила основні групи компетентностей: соціальні, полікультурні, комунікативні, діяльнісно-творчі, саморозвитку й самоосвіти, або посилаються на рекомендації Ради Європи щодо формування соціальної, полікультурної, комунікативної, інформаційної, самоосвітньої компетентностей. Про неоднозначність чіткої позиції в цьому питанні

свідчить факт неповної відповідності переліку основних груп компетентностей в офіційних документах – "Критерії оцінювання учбових досягнень учнів в системі загальної середньої освіти" (шість позицій) – і методичних рекомендаціях для учнів початкової школи "Контроль і оцінювання учбових досягнень учнів початкової школи" (п'ять).

На підставі міжнародних і національних досліджень в Україні виділено п'ять ключових компетентностей: уміння вчитися, компетентність зберігати здоров'я, комунікативна компетентність, соціально-трудова компетентність, інформаційна компетентність.

Усі ці об'єктивні й суб'єктивні причини наголошують на необхідності посилення нашої уваги до цієї проблеми.

Самостійні роботи

Кількість самостійних робіт рейтинг-контролю визначає учитель. Кожна самостійна робота оцінюється 12 балами.

Усі самостійні роботи складені в шести варіантах і мають по чотири рівні складності (початковий, середній, достатній, високий рівні). Відповідно,

Н – 1-3 бали

Н+С – 4-6 балів

Н+С+Д – 7-9 балів

Н+С+Д+В – 10-12 балів

Уміння вчитися

- уміння виконати завдання різними способами, визначаючи найбільш раціональний серед них;
- прагнення до використання додаткових джерел інформації;
- уміння користуватися довідковими таблицями фізичних величин;
- оволодіння технологіями розв'язання задач контрольною та самостійною робіт (виконання завдань самостійною та контрольною робіт у повному обсязі, виявляючи знання й розуміння основних положень при вирішенні завдань; вільне володіння вивченим матеріалом у стандартних і нестандартних ситуаціях; правильне виконання креслень, схем і графіків; уміння перекодувати фізичну інформацію з однієї знаково-символічної форми в іншу);
- прагнення до виконання комбінованих завдань оригінальним способом;
- прагнення до виконання творчих завдань, до яких належать завдання з частково невірними даними в умові; завдання, при вирішенні яких використовуються дані, що виконують не характерні для них функції; завдання типу "чорний ящик"; завдання, вирішення яких допомагає учням опанувати методичні знання; завдання дослідницького характеру.

Соціально-трудова компетентність

- уміння самостійно визначити цілі для виконання завдань самостійною та контрольною робіт;
- уміння встановити зв'язок між матеріалом, що вивчається й раніше вивченим.

Практичне застосування і процентна доля компетентностного підходу в оцінюванні самостійних і тематичних контрольних робіт

- уміння вчитися – 80%;
- соціально-трудова компетентність – 20%.

Лабораторні роботи

Кількість лабораторних робіт визначена діючою програмою з фізики. Кожна робота оцінюється 10 балами, при оцінюванні лабораторних робіт використовуються критерії оцінювання лабораторних робіт, які визначені Міністерством освіти і науки України.

Уміння вчитися

- оволодіння технологіями вирішення експериментальних завдань (виконання роботи в повному обсязі, дотримуючись послідовності проведення вимірів);
- у звіті правильно й акуратно виконувати записи, схеми, графіки, розрахунки; розрахунок погрешностей вимірів;
- додаткові завдання виконує самостійно, використовуючи свій оригінальний план або установку.

Соціально-трудова компетентність

- уміння сформулювати мету лабораторної роботи, робити висновки за її результатами;
- прагнення до ініціативи у процесі виконання лабораторної роботи;
- прагнення до особистого самовдосконалення;
- готовність використання результатів лабораторної роботи в повсякденному житті;
- уміння коментувати експерименти, що проводяться;
- готовність до захисту результатів лабораторної роботи.

Інформаційна компетентність

- прагнення використання додаткової інформації;
- уміння показати значення лабораторного експерименту як джерела наукової інформації.

Практичне застосування і процентна доля компетентностного підходу в оцінюванні лабораторних робіт

- уміння вчитися – 60%;
- соціально-трудова компетентність – 20%;
- інформаційна компетентність – 20%.

Експериментальні завдання

Оскільки ні у програмі, ні в учбовому плані не передбачено годин на освоєння теоретичних основ експериментальної фізики методами обробки отриманих результатів, кількість експериментальних завдань визначає учитель. Кожне завдання оцінюється 12 балами.

Уміння вчитися

- уміння виконувати завдання на експериментальне підтвердження теоретичних положень;
- уміння виконувати завдання на спростування теоретичних положень;
- уміння виконувати завдання на пояснення схеми досвіду, розкриття призначення кожного елементу, що входить до складу схеми;
- уміння формулювати мету експерименту;
- уміння виконувати завдання на дослідження причин невідповідності результатів експерименту відомим законам;
- уміння виконувати завдання на експериментальну перевірку кількісних значень табличних констант;
- уміння виконувати завдання на пояснення дослідів;
- уміння виконувати завдання у віртуальній фізичній лабораторії.

Соціально-трудова компетентність

- уміння вирішувати експериментальні завдання, для вирішення яких необхідно вимірювати фізичні величини або використовувати паспортні дані приладів, або перевіряти їх;
- уміння вирішувати експериментальні завдання, в яких необхідно самостійно встановлювати залежність між величинами;
- уміння вирішувати експериментальні завдання, в умові яких є опис досвіду, а результат є передбачуваним.

Інформаційна компетентність

- уміння виконувати завдання з використанням інформаційних технологій як способу обробки результатів експерименту.

Практичне застосування і процентна доля компетентностного підходу в оцінюванні експериментальних завдань

- уміння навчатися – 60%;
- соціально-трудова компетентність – 20%;
- інформаційна компетентність – 20%.

Творчі роботи

Кількість творчих робіт, що входять у рейтинг, контроль визначає вчитель. Кожна творча робота оцінюється 12 балами.

Уміння вчитися

- уміння обґрунтувати актуальність обраної теми на основі вивчення історії та сучасного стану питання;
- уміння визначати об'єкт дослідження;
- уміння формулювати мету дослідження;
- уміння висувати наукову гіпотезу;
- уміння ставити завдання дослідження;
- уміння планувати методи і способи дослідження;
- уміння узагальнювати, описувати й літературно оформляти отримані результати;
- уміння формулювати висновки після закінчення дослідження.

Інформаційна компетентність

- володіти дослідницькими методами (аналіз літератури, пошук джерел інформації, збір і обробка даних, пояснення отриманих результатів, висунування нових проблем і гіпотез) з використанням можливостей Інтернету.

Загальнокультурна компетентність

- уміння цінувати важливі досягнення національної, європейської і світової культур.

Практичне застосування і процентна доля компетентностного підходу в оцінюванні експериментальних завдань

- уміння вчитися – 60%;
- інформаційна компетентність – 20%;
- загальнокультурна компетентність – 20%.

Стенди з результатами рейтинг-контроля постійно знаходяться в кабінеті, своєчасно заповнюються й учень завжди може перевірити свій рейтинг, порівняти його з результатами товаришів і зі своїм еталонним рейтингом (еталонним рейтингом для учня 11 класу, який вчиться, є процентний рівень компетентності з фізики за підсумками закінчення основної школи). З цією метою використовується колірна гамма, яка відбиває процентний ріст або зниження якості знань і умінь учнів, що дозволяє посилити елемент змагання, наявний у цій системі.

Висновки. Аналізуючи динаміку порівняльної успішності досліджуваної групи учнів з 2007 по 2012 рр., можна стверджувати, що цей метод оцінювання – ефективний.

Експеримент із використання рейтингової системи, що триває впродовж 10 років, показав ефективність цього методу оцінювання й виявив її переваги.

До переваг належить той факт, що школярів особливо приваблює елемент змагання, наявний у цій системі. Навіть ті учні, які впродовж року посідали останні місця, прагнуть поліпшити свої показники, «борються» за кожен соту балу. Підвищилася навчальна дисципліна, знизилася число пропусків, бо якщо учень, навіть з поважної причини, пропустив певний етап, його необхідно відпрацювати в позаурочний час. Але головна перевага рейтингової системи в тому, що знання й уміння учнів оцінюються об'єктивніше, оскільки всі зароблені бали враховуються та мають рівні переваги. Це дозволяє учителю ефективно контролювати навчальний процес і повніше реалізувати можливості диференційованого навчання, а учні, у свою чергу, відчувають велику відповідальність за результати свого навчання, що має неабияке виховне значення для підготовки випускників до нових реалій життя нашого суспільства.

Недоліками можна вважати: зростання навантаження на учителя при підборі завдань рейтинг-контролю, його тиражуванні, перевірці робіт, оформленні стенду результатів. Але саме рейтингова система дає можливість ефективно вирішувати проблему різнорівневого оцінювання знань і умінь учнів з фізики, що призводить до зростання якості знань.

Ми впевнені, що ефективність застосування того або іншого елементу вирішення проблеми підвищення ефективності вивчення фізики, залежить від індивідуальних якостей учителя, його уміння за допомогою різних прийомів включати творчих, здатних школярів у активну пізнавальну діяльність, направляючи їх зусилля на поглиблене оволодіння знаннями й уміннями.

Список джерел:

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України «Про загальну середню освіту».
3. Національна доктрина розвитку освіти.
4. Положення про загальноосвітній навчальний заклад.
5. Положення про інноваційну діяльність.
6. Регіональна програма впровадження компетентностно орієнтованого підходу в учбово-виховний процес. – Донецьк, 2004.
7. Аніскіна, Н.О. Концепція школи: теоретичні основи, практичні орієнтири / Н.О. Аніскіна. – Донецьк, 1998.
8. Аніскіна, Н.О., Пасечнікова, Л.П. Внутрішкільний моніторинг: наукові орієнтири, практичні дії / Н.О. Аніскіна, Л.П.Пасечнікова. – Х.: Ранок, 2002.
9. Карнаухов, И.Н. Методологические основы инновационного проекта развития школы / И.Н. Карнаухов. – М.: Новая школа, 1997.
10. Кизенко, В.І., Мальований, Ю.І., Соф'янец, Е.М. Шкільний освітній компонент: сутність, функції, реалізація / В.І.Кизенко, Ю.І.Мальований та ін. –

- Донецьк: ТОВ «КІТІС», 1999.
11. Погоріло, І.М. Реальність і перспектива в викладанні фізики в середніх загальних школах, Конференція Соросівських Учителів / І.М.Погоріло. – Київ, 1995.
 12. Погребняк, А.Г. Рейтинговая оценка по физике. Конференция Соросовских Учителей / А.Г. Погребняк. – Киев, 1995.
 13. Поташник, М.М. Управление качеством образования / М.М. Поташник. – М., 2001.
 14. Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології / Г.І. Сорока. – Х.: Ранок, 2002.
 15. Тесленко, В.В. Педагогічна система розвитку творчої обдарованості школярів / В.В. Тесленко. – Луганськ, 2000.
 16. Трушкін, С. Рейтингова система оцінювання лабораторних та практичних робіт / С.Трушкін // Відкритий урок. – 2001. – № 23-24.
 17. Чернікова, Л.Г. Проблеми вдосконалення навчально-виховного процесу / Л.Г. Чернікова // Педагогічна скарбниця Донецчини. – Донецьк. – 1996. – № 2.
 18. Шайгородський, Ю.Ж. Імідж школи нового типу: сукупність ціннісних характеристик / Ю.Ж.Шайгородський // Відкритий урок. – 2003. – № 5-6.
 19. Чернишов, О.І., Чернікова, Л.Г. Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників у системі післядипломної педагогічної освіти на засадах кредитно-модульної системи. Практико зорієнтований посібник / О.І.Чернишов, Л.Г. Чернікова. – Донецьк: Витоки, 2007.
 20. Чернишов, О.І., Волобуєва, Т.Б. Організація науково-дослідної роботи в освітній установі. Методичний посібник / О.І.Чернишов, Т.Б. Волобуєва. – Донецьк: Витоки, 2007.
 21. Василькова, О., Чернишова, Р. Методичні засади кредитно-модульної системи організації навчального процесу / О.Василькова, Р.Чернишова. – Донецьк: Витоки, 2007.

КОХАН І.І.,

старший викладач кафедри охорони праці
та інженерної педагогіки
Української інженерно-педагогічної академії

УДК 378

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ У ПРОЦЕСІ ОСОБИСТІСНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

В статті проаналізовано проблеми естетичного виховання в процесі особистісного та професійного розвитку майбутніх фахівців в умовах вищого навчального закладу України на сучасному етапі.

Ключові слова: естетичне виховання, принцип естетизації, естетична культура.

В статье рассмотрены проблемы эстетического воспитания в процессе личностного и профессионального развития будущих специалистов в условиях высшего учебного заведения Украины на современном этапе.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, принцип эстетизации, эстетическая культура.

The article deals with the problems of aesthetic education in the process of personal and professional development of future specialists in the conditions of higher educational establishments of Ukraine on the modern stage.

Key words: aesthetic education, principle of aestheticism, aesthetic culture.

Постановка проблеми. В умовах сучасного кризового розвитку нашого суспільства вищим гуманним призначенням естетичного виховання є всебічний розвиток особистості, що являє собою інтелектуальну свободу, багатство її духовного життя, високу моральність, які ведуть до гармонійного її об'єднання з суспільством, з людством, допомагає відновленню естетичної культури суспільства як основи, що стверджує цінність людського життя.

Тому основними завданнями ВНЗ на сучасному етапі стають: формування духовної сфери особистості студента, виховання її етичних та естетичних якостей. Розвиток цих якостей неможливий без створення ефективної системи навчання та виховання. У зв'язку з цим актуалізується пошук нових підходів до

організації навчання та виховання у вищій школі, зокрема, реалізації виховуючої функції навчання. Збагачення емоційної і пізнавальної сфери майбутнього фахівця вимагає звернення до можливостей естетичного виховання людини та її ролі в особистому і професійному розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зазначити, що проблеми естетичного виховання школярів та студентської молоді в різних аспектах розроблялися досить плідно.

Філософські проблеми естетичного виховання особистості розкрили В. Мазепа, Г. Квасов, В. Михальов, В. Кудін, Л. Левчук, О. Семашко та ін.; загальнопедагогічні та психологічні – А. Алексюк, О. Киричук, І. Зязюн, В. Андрущенко, В. Галузинський, М. Євтух, О. Олексюк, О. Глузман та ін.